

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ (у формі ТОВ)**

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У
ХАРКІВСЬКОМУ ІНСТИТУТІ УПРАВЛІННЯ
(У ФОРМІ ТОВ)**

Харків, 2015

Загальні положення

Положення визначає порядок комплексного оцінювання знань студентів, розроблене з метою удосконалення системи контролю якості знань студентів та її адаптації до загальноєвропейських вимог.

Освітня діяльність у ХІУ спрямована на виконання вимог реалізації стратегічного курсу України на європейську інтеграцію в галузі вищої освіти, зумовленого запитами ринку праці та загальносвітовими тенденціями розвитку освіти.

Основними напрямками культурно-освітньої і науково-технічної інтеграції, сформульованими у Болонській декларації, визначено впровадження європейських норм і стандартів в освіті, науці і техніці.

Ключовою вимогою Болонської декларації є введення кредитно-модульної технології навчання, яка базується на індивідуалізації та диференціації навчання, зміні методик навчання, використанні активних методів та сучасних інформаційних технологій в навчально-виховному процесі, посиленні ролі самостійної роботи студентів.

Зменшення частки аудиторних занять, збільшення складової плідної самостійної роботи студента вимагає введення більш диференційованої – комплексної системи оцінки знань.

До системи загальної діагностики знань як важлива її складова входить поточна оцінка знань, що вимагає від студентів систематичної навчальної роботи впродовж семестру. Самостійна робота студента контролюється викладачами, і результати її оцінюються.

Введена система комплексного оцінювання знань забезпечує об'єктивність оцінки, а отже, виконує функції контролю і мотивації студентів у навчальній роботі та досягненні ними більш якісного рівня знань.

1. ВИЗНАЧЕННЯ

1.1. Модуль дисципліни – самостійна структурна логічна частина теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни.

1.2. Поточний контроль – контрольний захід для визначення якості роботи студента під час підготовки до лабораторних, практичних чи семінарських занять, виконання домашніх, контрольних, розрахункових робіт, а також – вхідний контроль залишкових знань з базових дисциплін.

1.3. Модульний (рубіжний) контроль – підсумковий контроль якості засвоєння студентом теоретичного і практичного матеріалу певного модуля дисципліни з метою систематизації знань.

1.4. Модульна оцінка – бальна оцінка (кількість балів), яку отримує студент у результаті контролю за виконанням усіх видів робіт (теоретичних, практичних і семінарських занять, лабораторних, контрольних та розрахунково-графічних робіт, колоквіумів, модульних контролів тощо), віднесених до відповідного модуля.

1.5. Семестрова модульна оцінка – сумарна бальна оцінка, яку отримав студент у результаті контрольних заходів за всі модулі навчальних дисциплін

протягом семестру.

1.6. Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання певних видів робіт на практичних, семінарських та лабораторних заняттях, якщо вивчення дисципліни закінчується екзаменом. Якщо вивчення дисципліни закінчується заліком, то в питання обов'язково включається теоретичний і практичний матеріал в обсязі робочої навчальної програми. Семестровий залік за кредитно-модульною системою виставляється студентам, які виконали всі види робіт і набрали не менше 60 % від 100 балів за результатами модульного контролю. Оголошення результатів модульного контролю проводиться в присутності всіх студентів групи.

1.7. Диференційований залік – це форма підсумкового модульного контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань (розрахункових, графічних, курсових робіт (проектів) тощо). Формою контролю курсових робіт (проектів) є публічний захист у присутності комісії та всіх студентів групи.

1.8. Екзамен – це вид підсумкового контролю, який має на меті перевірити та оцінити отримані студентами знання, уміння і ступінь опанування ними практичних навичок, а також розвиток творчого мислення в обсязі вимог програм навчальних дисциплін.

1.9. Рейтингова оцінка (РО) студента – абсолютна бальна оцінка, яку отримав студент за показаний рівень знань, умінь та навичок з дисципліни або з усіх дисциплін за окремий завершений етап навчання (семестр, навчальний рік тощо).

2. ОРГАНІЗАЦІЯ КОМПЛЕКСНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

З упровадженням кредитно-модульної технології навчання введено як її складову *комплексну систему перевірки знань з навчальних дисциплін та проходження практик*. Ця система контролю враховує різні типи доказів рівня знань студентів і включає:

- *поточний контроль* – має на меті оцінку роботи студентів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття) і відображає поточні навчальні досягнення студентів в освоєнні програмного матеріалу дисципліни;

- *самоконтроль* – призначений для самооцінки студентами якості засвоєння навчального матеріалу з конкретної дисципліни (розділу, теми);

- *модульний (рубіжний) контроль* – його формою є атестація з кожного модуля, що визначений робочою навчальною програмою та навчальним планом;

- *оцінка результатів самостійної роботи* – як важливий компонент навчального процесу, керований під час індивідуально-консультативної роботи викладача зі студентом;

- *підсумковий семестровий контроль* – як інтегрована оцінка засвоєння знань з проведенням обов'язкового семестрового екзамену чи заліку.

2.1. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома студентів на початку змістового модуля.

2.2. Підсумкова оцінка за аудиторну роботу виставляється щосеместрово після закінчення проведення аудиторних занять з курсу. Це – оцінка за участь студента у практичних, лабораторних, семінарських заняттях. Накопичені під час проведення різних видів аудиторних робіт оцінки надають правомірності такій формі атестації.

2.3. *Атестацію із змістових модулів* здійснює викладач, що проводить заняття з дисципліни, з якої передбачено таку форму контролю, як екзамен.

2.4. Бальна оцінка за кожний модуль виставляється під час проведення поточного контролю знань, і викладач обов'язково інформує студентів про результати оцінювання.

2.5. Підсумкова оцінка за *самостійну роботу* – це щосеместрова оцінка результату виконання студентами індивідуальних завдань з курсу: реферативних матеріалів, робіт розрахункового характеру, контрольних робіт і т. ін. Оцінка за самостійну роботу входить у поточний контроль і виставляється в журнал викладача.

2.6. Оцінювання знань при проведенні модульного контролю за аудиторну і самостійну роботу може здійснюватися в умовних балах пропорційно до обсягу часу, відведеного на засвоєння матеріалу цього модуля. Максимально можлива кількість умовних балів за навчальні заняття студента становить 70 % (коефіцієнт 0,7) .

2.7. *Екзамен (диференційований залік)* як форма підсумкового контролю проводиться як контрольний захід і є обов'язковим для всіх студентів. Максимально можлива кількість умовних балів за екзамен (диференційований залік) становить 30 % (коефіцієнт 0,3).

2.8. У разі відсутності з поважних причин студент повинен повідомити про неможливість складання екзамену.

3. ДОПУСК ДО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

3.1. Студент допускається до семестрового модульного контролю за результатами поточного контролю знань з дисципліни, якщо він набрав мінімальну кількість балів – 42 (60 % від максимальної кількості балів – $70 \cdot 0,6 = 42$). Обов'язковою умовою є наявність у студента позитивних оцінок з усіх модулів.

3.2. Семестровий підсумковий модульний контроль проводиться після завершення останнього в семестрі модуля з конкретної дисципліни.

3.3. Незадовільна оцінка, отримана з однієї з дисциплін при підсумковому модульному контролі, не є підставою для недопущення студента до подальшого складання екзаменаційної сесії за кредитно-модульною системою з інших дисциплін.

4. ДОКУМЕНТАЦІЯ

4.1. На першому занятті з навчальної дисципліни, яка виноситься на семестровий контроль, ведучий курсу доводить до відома студентів програму дисципліни та інформує їх про особливості організації навчального процесу з дисципліни за кредитно-модульною системою.

4.2. Кафедри розробляють графіки здачі графічних, розрахункових, курсових робіт (проектів) та затверджують їх у деканаті. Графік складається з таким розрахунком, щоб здачу було завершено до початку останнього тижня семестру перед екзаменаційною сесією.

4.3. Екзаменаційні білети готуються викладачем, який викладає навчальну дисципліну, обговорюються і затверджуються або Perezatverdzhuyutsya на засіданні кафедри на кожен навчальний рік.

4.4. Студенти, які протягом семестру набрали необхідну кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – не менше 60 % від 100 балів, мають змогу:

а) скласти іспит (залік), отримати екзаменаційну оцінку (залік), відповідно до бальної рейтингової оцінки, переведеної в оцінку за національною шкалою;

б) скласти іспит (залік) з метою підвищення оцінки з дисципліни.

4.5. Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), за тиждень до початку сесії викладач проставляє абсолютні (рейтингові) бальні оцінки і відповідні оцінки за національною шкалою. У відомість заносять також кількість годин та кількість кредитів, відведених навчальним планом на дисципліну, з урахуванням того, що обсяг одного кредиту становить 30 год.

4.6. Студентам, які складають іспити (заліки), в заліково-екзаменаційну відомість виставляється загальна сума балів поточного контролю, кількість балів за здачу іспиту (заліку), загальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS та оцінка за 4-бальною шкалою. Якщо студент отримав на іспиті «незадовільно», то ця оцінка проставляється у заліково-екзаменаційну відомість, а рейтингова оцінка залишається такою, яку студент отримав за попередніми результатами.

4.7. Студент може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами поточного контролю шляхом складання семестрового іспиту за результатами підсумкового контролю. Його абсолютна бальна оцінка є сумою поточного та підсумкового контролю відповідно до шкали оцінювання. Така сама схема застосовується при складанні диференційованого заліку.

4.8. Якість виконання та захист курсових проектів (робіт), звітів з навчальних та виробничих практик оцінюється окремо від дисципліни за такою кількістю балів: курсовий проект (робота) – 100 (підготовка – 70, захист – 30); навчальна (виробнича) практика – 100 (проведення – 70, захист – 30).

При цьому використовують такі критерії оцінювання: своєчасність, якість і складність. Формою контролю є публічний захист у присутності комісії та студентів групи.

4.9. За рішенням кафедри з метою стимулювання своєчасного виконання та

захисту курсових проектів (робіт), розрахунково-графічних чи домашніх контрольних робіт кількість балів за певний вид роботи може зменшуватися у разі відставання від графіка виконання без поважних причин:

на тиждень – на 10 %;

два тижні – на 30 %;

більш ніж на два тижні – на 50 %.

4.10. Оцінка за захист курсового проекту (роботи) чи практики виводиться із кількості балів, отриманих студентом за їх виконання та захист відповідно до критеріїв і шкали оцінювання знань та умінь студентів.

До заліково-екзаменаційної відомості заноситься загальна сума балів поточного контролю, кількість балів, набраних студентом за захист, оцінка за шкалою ECTS та екзаменаційна оцінка за національною шкалою, згідно з критеріями оцінювання.

4.11. Для студентів, які складають екзаменаційну сесію, іспити проводяться згідно з розробленим деканатом розкладом, який погоджується з навчальною частиною, затверджується проректором і доводиться до відома викладачів і студентів не пізніше, як за тиждень до початку сесії.

4.12. Термін проведення екзаменаційної сесії в умовах організації навчального процесу становить два тижні. При цьому на підготовку до іспиту виділяються окремі дні згідно з графіка, розробленого деканатом.

5. СКЛАДАННЯ ЗАЛІКІВ ТА ІСПИТІВ

5.1. Складання студентами заліків та іспитів в умовах організації навчального процесу проводиться відповідно до п. 4.4-4.12 цього Положення.

5.2. Результати складання заліку оцінюються за балами поточного контролю, захисту заліку та за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») і вносяться до екзаменаційної відомості. Екземпляр заповненої та оформленої відомості повертається в день складання заліку в деканат. До залікової книжки вноситься запис лише про складений залік – «зараховано» із загальною сумою балів і оцінкою за шкалою ECTS.

5.3. Результати складання диференційованих заліків оцінюються згідно з п. 4.6.

5.4. Для окремих студентів у разі наявності поважних причин, підтверджених документально, розпорядженням по деканату можуть встановлюватись індивідуальні терміни складання іспитів (заліків).

Індивідуальні строки складання іспитів плануються на підставі індивідуальних графіків, які погоджуються з викладачами, що читають дисципліни, навчальною частиною і затверджуються першим проректором. Видача індивідуальних екзаменаційних листів (відомостей) у період сесії забороняється.

Якщо студент хворів більше ніж 31 календарний день протягом семестру і не зміг виконати навчальний план, він зобов'язаний до початку залікового тижня подати заяву на академічну відпустку, підтверджену довідкою лікувально-консультаційної комісії. Після початку залікового тижня такі заяви не приймаються.

Якщо студент захворів протягом сесії, то йому після одужання продовжують сесію на такий же період. Довідки про хворобу, завірені в медпункті інституту, здаються студентом і реєструються у деканаті в перший після одужання день. Довідки, які представлені пізніше, вважаються недійсними.

5.6. Іспити проводяться згідно з розкладом у визначений час у визначеній аудиторії. На початку іспиту здають викладачеві залікові книжки і одержують екзаменаційні білети.

Перенесення часу проведення іспиту та аудиторії забороняється.

5.7. Після закінчення іспиту викладач вказує на недоліки у відповіді студента й обґрунтовує оцінку.

5.8. Виставлена оцінка (сума балів поточного та підсумкового контролю) та переведена в національну і шкалу ECTS записується в екзаменаційну відомість, а потім до залікової книжки (якщо оцінка позитивна). У заліковій книжці викладач записує назву дисципліни, кількість годин, які відведені для її вивчення (сума лекційних і лабораторних чи практичних), загальну суму балів, оцінку за національною та шкалою ECTS, своє прізвище, дату і ставить підпис.

5.9. Після закінчення іспиту викладач оформляє відомість без виправлень (вносить запис після прізвищ студентів, які не з'явилися на екзамен, підраховує кількість оцінок по балах, підписується) і здає відомість в деканат (в день екзамену). Неподання в деканат заліково-екзаменаційної відомості в день заліку чи іспиту вважається грубим порушенням навчального процесу.

5.10. Напроти прізвищ студентів, що не з'явилися на іспит без поважних причин, викладач зазначає «не з'явився».

5.11. Студент, який одержав протягом сесії більше трьох незадовільних оцінок, відраховується з інституту.

5.12. Останнім днем екзаменаційної сесії вважається день, коли група складає останній іспит у поточному семестрі.

6. ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК У СИСТЕМУ ECTS

Шкала оцінювання знань системи ECTS створена для відображення різних систем оцінювання, які існують у країнах – членах ЄС. Ця система введена для того, щоб оцінка, виставлена студентам згідно з власною системою оцінювання, була зрозумілою іншим закладам.

6.1. В екзаменаційній відомості підсумкова семестрова оцінка виставляється в національній та європейській системах оцінювання знань і при переведенні оцінки в систему ECTS викладач керується співвідношеннями, поданими нижче у таблиці.

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентості	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький		
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	(рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

7. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Результатами впровадження комплексної системи перевірки знань передбачається:

- підвищення якості підготовки фахівців як результат інтенсифікації навчального процесу ;
- систематичність засвоєння навчального матеріалу;
- встановлення зворотного зв'язку з кожним студентом на визначених етапах навчання;
- прозорість навчально-виховного процесу, його контроль та своєчасне коригування;
- підвищення мотивації учасників навчально-виховного процесу;
- підвищення відповідальності студентів за результати навчальної діяльності;
- психологічне розвантаження студентів у кінці семестру.

8. ПЕРЕСКЛАДАННЯ ЗАЛІКІВ ТА ІСПИТІВ

8.1. Перескладання заліків та іспитів дозволяється не більше двох разів.

8.2. Студентам денної форми навчання, які не здали заліків або одержали під час сесії не більше трьох незадовільних оцінок, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру – після зимової сесії і до 30 серпня – після літньої.

8.3. Перескладання заліку або іспиту проводиться згідно з графіком, у певний час і в аудиторії, визначеній розкладом перездачі, розробленим деканатом. Якщо викладач відсутній з поважних причин, деканат може перенести дату перескладання або завідувач кафедри, за погодженням з деканатом, може доручити прийняти залік чи іспит викладачеві цієї ж або спорідненої дисципліни. У разі відсутності такого викладача (у зв'язку з відрадженням, хворобою, відпусткою) залік чи іспит приймає завідувач

кафедри (погодивши це з деканом).

8.4. Повторне перескладання приймається комісією, створеною деканом, і оформляється розпорядженням по факультету.

Перескладання приймають викладач, що вів лекційний курс, завідувач кафедри та декан або його заступник. В окремих випадках до складу комісії можуть бути введені проректор або начальник навчального відділу. Друге перескладання повинне відбутися протягом чотирьох днів після завершення сесії, а третє – до початку наступного семестру – після зимової сесії протягом 10 днів і до 30 серпня – після літньої сесії. Якщо студент не ліквідував заборгованості у зазначені терміни, деканат зобов'язаний представити необхідні документи в ректорат про його відрахування з числа студентів.

Заліки з навчальної та виробничої практики необхідно здати до початку наступного семестру або навчального року. Якщо такі заліки не здано, студента не переводять на наступний курс.

В екзаменаційну відомість записуються прізвища всіх членів комісії. Приймає залік чи іспит викладач, який вів дисципліну. Головою комісії є декан чи його заступник.

Після закінчення заліку чи іспиту комісія обговорює його результати (без студента) і приймає рішення на підставі оцінок, виставлених членами комісії, більшістю голосів з урахуванням результатів навчання протягом семестру. Потім голова комісії оголошує студенту мотивовану оцінку.

Рішення комісії є остаточним.

8.5. За один день дозволяється перескладання або складання не більше одного заліку чи екзамену при ліквідації академічної різниці з поновлення і переведення (інакше всі результати здачі ліквідуються і студенту виставляються незадовільні оцінки).

8.6. Студент, який не ліквідував академічної заборгованості у встановлені строки, відраховується з числа студентів.

8.7. У разі поновлення на навчання і переведення з інших вищих навчальних закладів студент спочатку виконує обсяг робіт, згідно з академічною різницею, передбачений навчальним планом з кожної дисципліни. Про все це вносяться необхідні записи до академічної картки. Переведення та поновлення дозволяється за умови, коли є не більше шести академічних різниць або заборгованостей.

9. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

9.1. Аудиторне тестування.

9.1.1. Студент обов'язково вивчає навчальні дисципліни протягом двох сесій. На першій сесії (у період настанов) він отримує лише певну частину пізнавальної інформації під час аудиторних занять, а також програмні контрольні запитання з кожної дисципліни та завдання і контрольні питання для аудиторного тестування або курсової роботи (проекту). На наступній сесії студент завершує вивчати програмний матеріал і здає самостійно або під

керівництвом викладача тестові завдання в межах відведеного часу – однієї пари за розкладом.

Особливості виконання тестових завдань визначаються характером та особливістю конкретних навчальних дисциплін рішенням кафедри на її засіданні та за узгодженням з деканатом. Аудиторне тестування може виконуватись лише у період залікової сесії.

9.1.2. Викладач перевіряє і оцінює тестові завдання за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано», про що робить відповідні записи в першій графі заліково-екзаменаційної відомості, яку він одержав у деканаті напередодні заліку чи іспиту. Виконані тестові завдання, які викладач не може оцінити позитивно і зарахувати, зберігаються у нього і подаються на розгляд комісії, яка приймає перескладання іспиту чи заліку. В цій же відомості, у наступних колонках, викладач виставляє результат заліку чи іспиту. Студент, якому тестові завдання не зараховано, до заліку чи іспиту викладачем не допускається. Строк повторного виконання тестових завдань та складання заліків і іспитів для цих студентів визначає деканат у період після сесії, але не довше одного місяця з моменту закінчення сесії.

Ухвалено:

Рішенням Вченої ради ХІУ

Протокол № 4 від 12.02. 2015 р.